

Л. О. ПУСТОВІТ
ПОЕТИЧНА ТРАДИЦІЯ У ТВОРЧОСТІ Д. ПАВЛИЧКА

Поезія Дмитра Павличка зростала на традиціях класичної літератури, громадянської лірики, і вплив цей досить відчутний не тільки в загальному ідейному спрямуванні його творів, а й у їхній поетиці. Увагу привертають поетичні рядки, в яких відчувається вплив Т. Шевченка, І. Франка, і які перегукуються з гнівним пристрасним словом Я. Галана. А у вірші «Ярославу Галану» простежуємо ораторський пафос поезії В. Маяковського, його будову строфи і навіть поетичний словник. Поезія Д. Павличка «Земля» («Чого ти так гордуєш...») нагадує вірш із збірки «Зів'ялого листя» І. Франка «Чого являєшся мені». Словосполучення *любов і ненависть, пелюстки і леза, мить і вічність, пелюстки і сніжинки* — це перегук із тичинівськими крилатими словами *сталь і ніжність*. Поет протиставляє полярні ситуації, поняття як широко філософського плану, так і конкретно-зображального, пор.: *любити — кликати до бою, боялися кати — любив народ, нужда — розкіш золота, страшна жада — цілюща вода, піщинкою дрібною на землі — володарем земного океану, пульсує правда у житті — брехня жене у нетрі, людська печаль — весела пісня*. Така полярність понять, як спосіб осмислення явищ, є однією з характерних особливостей індивідуального стилю Павличка. Саме через антитези поняття постають парами зі знаком «плюс» і «мінус»: *сонце — тьма, тюрма — воля, правда — брехня, провалля — верховини* та ін. Пор.:

Коли ворог на тебе брехню свою горне —

Ти скажи мені: «Встань! Правду оборони!»

В особі Д. Павличка гармонійно поєдналися трибун і найтонший лірик, що яскраво виявилось в органічній єдності образної палітри його громадянської та інтимної поезії, в наявності єдиної індивідуально-своєрідної системи емоційного сприйняття та поетичного відтворення суспільного й особистого життя. Ця єдність великою мірою зумовлена концепцією письменника, який особисте завжди розглядає в тісному зв'язку з громадянським. А звідси контрастність як внутрішній наскрізний сюжетний і образно-структурний прийом поезії Павличка.

Основні мовно-поетичні мотиви громадянської та інтимної лірики Д. Павличка знаходять вираження в семантичній розбудові образу «вогонь». «Вогонь» — це багатоплановий символ нашої тривожної гарячої доби. Він символізує світло, тепло людської душі. З ним перегукуються образи Б. Олійника «Заклинання вогню», В. Коротича «Вогонь». Він несе в собі символіку прадавніх купальських *вогнищ*, а ще виразніше асоціюється з прометеївським *вогнем* у класичній літературній традиції. Так, від поеми «Вогнище» народжуються асоціації з «Прометеевим віче» І. Муратова, творами «Вогонь» К. Кулієва, «Не кидай вогню, Прометей» М. Каріма, «Поема Прометей» Ю. Марцинківчука та ін.

Говорячи про образну систему поезій Д. Павличка, не можна не враховувати й особливої психологічної настроєності митця, його вразливості саме на певні життєві прояви, що пояснюється особисто пережитими, сильними враженнями. Цей фактор психології творчості, у свою чергу, впливав на діапазон і характер творчого засвоєння поетом традиційних літературних та фольклорних образів. Їх синтез виразно помітний у збірці «Таємниця твого обличчя», де поет натхненно відтворив художньо-образними засобами почуття любові до рідної землі, змалював образ жінки-матері, образ коханої.

У багатьох віршах збірки знаходимо звертання до образу *сонця*, традиційно пов'язане з образом коханої. *Сонце* виступає і в звукових, і в зорових асоціаціях. Зокрема, звуковий образ сонця впізнаємо в гудінні бджіл, які покрили соняшник, а зоровий — у сонячних променях, що струмують з неба:

В моїх повіках напівсонних

Застигло *сонце* молоде,

Як бджолами покритий сонях,

Воно так міниться й гуде.

Д. Павличко розширює символічний образ братерства, дружби народів, тісно

переплітаючи його з фольклорними мотивами *берези, калини*. У сонеті «Бере́за» (Із «Сонетів Подільської осені») переосмислюється, трактується по-новому символ *берези*. Береза не тільки образ молодії, ніжної дівчини, а й символ Росії. У поетичній уяві — поняття чистоти, гордості, а також Вітчизни, матері. *Бере́за* — це *мати сивоброва*. Напр.:

Благословенна будь, жоно Росії!

Я, син *калини*, в сніговій завії

Тобі, як рідній, небо прихилю.

З тичинівською поетичною традицією в зображенні дружби народів пов'язується епітет *аркодужний*, пор.: «*Пройти під світлом аркодужним*».

Отже, характерні образи-мотиви поезії Т. Шевченка, І. Франка, П. Тичини, М. Рильського оживають у мовно-поетичній практиці Д. Павличка.